

Етап III (відвідування дітьми та батьками адаптаційної групи другого року навчання).

Дошкільна ланка допомоги

Етап IV (навчальні групи, індивідуальні заняття, колегіальне консультування)

Етап V (участь дітей у сумісних заходах: святах, концертах, благодійних акціях тощо).

Розвиток пізнавальної діяльності дітей із синдромом Дауна може проводитися у вигляді дидактичних занять, які можна умовно поділити на такі розділи: розвиток уваги та пам'яті; логічні завдання; розмір, форма, колір; конструктивна діяльність; навчання рахунку; сюжетно-рольова гра [4].

Таким чином, дитина із синдромом Дауна розвивається за тими ж закономірностями, що і здорова дитина, а своєчасне надання допомоги у розвитку такої дитини сприятиме її максимальному самовираженню та адаптації до умов соціального середовища.

Список використаних джерел:

1. Асанов А. Ю. Синдром Дауна: природа генетической аномалии / А. Ю. Асанов // Синдром Дауна XXI век, 2008. - № 1. – С. 7.
2. Жиянова П. Л. Семейно-центрированная модель ранней помощи / П. Л. Жиянова // Синдром Дауна XXI век, 2008. - № 1. – С. 20-23.
3. Зимина Л. Б. Солнечные дети с синдромом Дауна / Л. Б. Зимина. – М.: Эксмо, 2010. – 93 с.
4. Медведева Т. П. Развитие познавательной деятельности детей с синдромом Дауна: Пособие для родителей / Т. П. Медведева. – М.: Монолит, 2007. – 80 с.

Захист прав дитини від сексуального насильства та розбещення: правова та психологічна характеристика

Литвиненко І.В., молодший науковий співробітник відділу організації наукового-дослідної роботи НАВС

Кожне цивілізоване суспільство повинно забезпечити надійну безпеку своїм найменшим громадянам, визначивши як першочергове завдання захист дітей і підлітків від різних негативних проявів сучасного високотехнологічного життя, тому що неповнолітні завжди є найменш захищеними.

Соціально-правовий захист дитинства є одним з основних показників рівня розвитку суспільства, його цивілізованості і перспективності.

Діти, як відомо, мають особливий правовий статус як у міжнародному, так і в національному законодавстві. Так, Загальна декларація прав людини 1948 р. (п. 2 ст. 25) визнає, що дитинство надає право на особливе піклування і допомогу. Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р. у Преамбулі наголошує, що дитина внаслідок її фізичної та розумової незрілості потребує спеціальної охорони й піклування, зокрема належного правового захисту як до, так і після народження.

У ст. 24 Міжнародного пакту про громадянські й політичні права 1966 р. стверджується, що кожна дитина без будь-якої дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, національного чи соціального походження, майнового стану або народження має право на такі заходи захисту, які є необхідними в її становищі як малолітньої, з боку її сім'ї, суспільства і держави. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. вважає завданням кожної держави надати дитині такий захист і піклування, які необхідні для її гаразду, захистити дитину від усіх форм дискримінації або

покарання, фізичного та психологічного насильства, образи чи зловживань, недбалого і брутального поводження та експлуатації, забезпечити їй здоровий розвиток тощо.

У Преамбулі Закон України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р. визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіти, соціальний захист і всебічний розвиток установлює основні засади державної політики у цій сфері.

Правовий статус дітей та підлітків у кримінальному праві характеризується, з одного боку, привілейованим станом у разі вчинення ними злочину, а з іншого – посиленням кримінально-правової охорони щодо посягань на життя, здоров'я, честь і гідність, статеву недоторканність та інше неповнолітнього потерпілого.

Кримінальне законодавство України має своїм завданням правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам (ч. 1 ст. 1 КК України).

Проблеми суспільної небезпечності статевих злочинів, а отже, і розбещення неповнолітніх, досліджувалися такими правниками та психологами, серед яких: Ю.В. Александров, Ю.М. Антонян, М.І. Бажанов, В.І. Борисов, Л.П. Брич, О.М. Джу́жа, О.О. Дудоров, О.Г. Кальман, Л.Г. Козлюк, М.І. Хавронюк, А.П. Шеремет, Я.М. Яковлев та ін. На теоретичних і прикладних положеннях досліджень цих правників і психологів ми спробуємо сформулювати власне бачення суспільної небезпечності розбещення дітей та шляхів їх захисту.

Досліджуючи злочини проти статевої свободи та недоторканості, де жертвами стають діти, психологи і правники зазначають, що сексуальні злочини викликають у потерпілих найтяжчі спогади, глибокі душевні травми, що можуть призвести до самогубства чи небезпечних соматичних або психічних захворювань.

Слід зазначити, що такий злочин як розбещення дітей посягає саме на статево недоторканість неповнолітньої чи малолітньої особи, яка заключається в абсолютній забороні вступати в статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості або ж не досягла повноліття.

Соціально-правовий захист дітей є одним із основних показників рівня розвитку суспільства, його цивілізованості й перспективності. Найвищим рівнем охорони громадян є кримінально правовий захист, який забезпечує можливість застосування найбільш суворих санкцій до осіб, що заподіюють суттєву шкоду фізичному, моральному, а також соціальному розвитку ростучого покоління. Злочини, які порушують статево недоторканність і нормальний статевий розвиток дитини і підлітка, особливо небезпечні [1, с. 35].

Фізичне розбещення – це, зокрема, оголення статевих органів винної або потерпілої особи, мацання їх, інші непристойні дотики, які викликають статеве збудження, навчання онанізму, вчинення в присутності потерпілого природного статевого акту, акту онанізму, мужолозтва або іншого задоволення пристрасті неприродним способом. Фізичні розпусні дії полягають в будь-яких сексуальних маніпуляціях з тілом і особливо з статевими органами потерпілої особи, винного або третьої особи [2, 381].

На сьогодні значна поширеність розбещення неповнолітніх зумовлюється також інформаційним проривом у соціальних комунікаціях – Інтернетом. За

даними експертів більше 5 млн. інтернет-сайтів у всьому світі демонструють своїм користувачам порнографічні зображення неповнолітніх.

З метою пошуку необхідної порнографічної інформації педофіли користуються спеціальними чатами. За даними експертів, 83% педофілів зберігають у своїх комп'ютерах порно-продукцію щодо неповнолітніх віком від 6 до 12 років, у 39% педофілів маються зображення 3-5-річного віку, а 19% воліють розглядати порнографію з дітьми менше 3 років. За даними правоохоронців, випадки зазіхань на сексуальну недоторканість дітей фіксують чи не щодня.

Зростання кількості злочинів проти дітей, в тому числі і на сексуальній основі, на жаль, має стійку тенденцію. Злочини, пов'язані із сексуальним насильством і сексуальним розбещенням дітей, є особливо небезпечними з точки зору тривалості негативних наслідків на психіку дитини і непередбачуваних аспектів впливу на подальшу долю особи.

Багато заходів спрямованих на запобігання віктимної поведінки дітей схожі із загальними попереджувальними заходами, але мають свої специфічні особливості. Тому основною причиною віктимності неповнолітніх є їх вік. Ця віктимність у свою чергу зумовлена незавершеністю формування особи у біологічному плані і у соціальному плані і як внаслідок цього — нездатність адекватно оцінювати небезпеку [3, 215].

Діти, що зазнали різного роду сексуального насильства чи розбещення, самі стають агресивними, що найчастіше виливається на більш слабких: молодших за віком дітей, на тварин. Часто їхня агресивність виявляється в грі, часом спалахи їхнього гніву не мають видимої причини. Деякі з них, навпаки, надмірно пасивні, не можуть себе захистити. І в тому, і в іншому випадку порушується контакт, спілкування з однолітками. У занедбаних, емоційно депривованих дітей прагнення будь-яким шляхом привернути до себе увагу іноді виявляється у вигляді зухвалої, ексцентричної поведінки.

Методологією соціально-педагогічної роботи в аспекті захисту дітей від розбещення є концепція «допомоги для самопомоги», яка змінює свідомість і поведінки дорослих і дітей. Ця концепція розглядає людину як суб'єкт, а не об'єкт соціальної роботи, що означає формування в неї відповідальності за своє життя, свій вибір, уміння свідомо користуватися своїми правами на основі знання про них.

Соціальна профілактика, згідно Закону України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» — це робота, спрямована на попередження аморальної, протиправної, іншої асоціальної поведінки дітей і молоді та запобігання такому впливу [4]. Завдання соціальної профілактики реалізується у світлі «допомоги для самопомоги» в таких напрямках психосоціальної роботи з дітьми, молоддю та жінками: соціальні дослідження з проблеми; інформаційно пропагандистська робота; соціальне навчання молоді; соціальна реклама послуг суб'єктів соціальної роботи; правова освіта дітей та молоді і членів їх сімей з проблем насильства в сім'ї; допомога дітям та молоді у виробі професії, працевлаштуванні; організації волонтерського руху; організація сімейного дозвілля та відпочинку.

Що ж стосується роботи психолога з дітьми, які стали жертвами розбещення, то слід зазначити, що така робота повинна бути усесторонньою. При роботі з дітьми, котрі пережили розбещення, психолог повинен розуміти, що він буде вимушений втручатися в умови середовища і оточення дитини, щоб надати їй всебічну допомогу. Слід виключити можливість, коли дитина може опинитися в повній ізоляції від сім'ї та навколишнього світу.

За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я, близько 150 мільйонів дівчаток і 73 мільйони хлопчиків у віці до 18 років вступали у примусовий статевий зв'язок або піддавалися іншим формам статевого насильства з фізичним контактом, хоча насправді ці цифри занижені. Варто відмітити складність в отриманні офіційної статистики в Україні, зокрема, щодо сексуального насильства над дітьми та сексуального розбещення дітей. У більшості випадків таке сексуальне насильство вчинюють члени родини або інші особи, які мешкають або часто відвідують родину дитини. Зазвичай ці люди користуються довірою дітей і часто виконують обов'язки піклувальників.

Міністерство освіти і науки України у 2014 році були розроблені і направлені для практичного використання методичні рекомендації щодо взаємодії педагогічних працівників у навчальних закладах та взаємодії з іншими органами і службами щодо захисту прав дітей. Зокрема в них зазначено, що сексуальне насильство або розбещення – це протиправне посягання однієї особи на статеву недоторканість, дії сексуального характеру стосовно дитини, що проявляються як зґвалтування, сексуальні домагання, непристойні пропозиції, будь-які образливі дії сексуального характеру [5].

Жертвою розбещення може стати будь-яка дитина незалежно від статі, віку, культурної або соціальної приналежності. Це пов'язано з тим, що у дітей ще немає досвіду і знань, які необхідні, щоб зрозуміти або пояснити, те, що з ними відбувається. Оскільки розбещення дітей – це, як правило, ретельно прихований як жертвою, так і її оточенням злочин.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Д.О. Щодо характеристики підстав криміналізації // актуальні проблеми держави та права: зб. наук. праць. – Одеса: Юридична література, 2003. – №18. – С. 790-794.
2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. – 6-тет вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Юридична думка, 2009. – 1236 с.
3. Юрченко О. Щодо питання віктимологічного запобігання злочинності неповнолітніх // Вісник Академії правових наук України. – 2006. – № 3. – С. 214-219
4. Закон України «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» від 21 серпня 2001 року №2558-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
5. Методичні рекомендації щодо взаємодії педагогічних працівників у навчальних закладах та взаємодії з іншими органами і службами щодо захисту прав дітей / [Електронний ресурс] – Режим доступу: nodesarvo.ucoz.ua/dokument/1_9-557.doc